

KLASSEKAMPEN

Ansvarlig redaktør: Bjørgulv Braanen
 Administrerende direktør: Christian Samuelsen
 Redaksjonssjef og featureredaktør: Mari Skurdal
 Nyhetssjef: Kjell-Erik N. Kallset og Mimir Kristjánsson
 Kulturredaktør (fung.): Sara Hegna Hammer
 Utenriksredaktør: Yohan Shanmugaratnam
 Utviklingsredaktør: Katrine Ree Holmøy

Utgitt av © Klassekampen AS.
 Ettertrykk og elektronisk videre distribusjon forbudt uten etter særskilt avtale.

Barnetrygd

■ Siden år 2000 er antallet fattige barn i Norge doblet. I dag vokser én av ti norske barn opp i fattigdom. Det er flere årsaker til den sterke veksten i barnefattigdom. På slutten av 1990-tallet førte endringer i støtteordningene for aleneforsørgere til en markant vekst i antallet fattige barn. De siste årene har økt innvandring bidratt til at flere vokser opp i fattige familier. Og siden 1996 har myndighetene latt det mest effektive verktøyet vi har mot barnefattigdom, barnetrygden, støve gradvis ned i verktøykassa. Hvert år går norske barnefamilier glipp av 7,5 milliarder kroner fordi barnetrygden ikke har holdt følge med prisveksten. Med barnetrygd på 1996-nivå ville 27 prosent færre barn vært fattige i Norge, ifølge en studie Statistisk sentralbyrå gjorde for Unicef i 2014.

■ Det bør ikke komme som et sjokk at den enkleste måten å hindre fattigdom på, er å gi fattige mennesker penger. Dersom man ønsker at flere barn skal få vokse opp uten å måtte si nei til ferier, kinobesøk eller bursdager, er økt barnetrygd det mest effektive tiltaket vi har. Trolig vil samfunnet også nyte godt av denne investeringen i framtida, fordi den er med på å sikre barn en trygg oppvekst og dermed redusere sjansen for utenforskap og vedvarende lavinntekt seinere i livet. Barnetrygd har også den svært positive bieffekten at den reduserer ulikheten, slik Teknisk Beregningsutvalg (TBU) pekte på i sin rapport i vår. Også denne effekten utvannes når barnetrygden ikke justeres etter prisvekst. På ti år er den utjevneende effekten av barnetrygden redusert med en tredel.

■ På høyresida har man lenge diskutert å behovsjustere barnetrygden, slik at velstående foreldre ikke lenger skal motta den. Men en kronglete og for noen nedverdiggende søknadsprosess vil kunne føre til at for mange faller ut av ordningen. Samtidig vil behovsprøving svekke oppslutningen rundt ordningen og gjøre den sårbar for kutt. Hvis Høyre og Frp nå plutselig bekymrer seg for at rike mennesker har for mye penger mellom hendene, kan det i stedet løses enkelt på en annen måte: å øke skattene til de rike. Så kan heller de pengene brukes på å øke barnetrygden.

MÍMIR KRISTJÁNSSON

Luftwaffes stormfugl

Kalenderen
18. JULI

I alt ble over 1400 fly produsert fram til slutten av andre verdenskrig, men svært mange ble aldri tatt i bruk på grunn av mangel på drivstoff og kvalifiserte piloter. I dag er det 75 år siden verdens første jetdrevne operative jagerfly, Messerschmitt Me 262, tok til vingene. Flyet ble produsert i to hovedvarianter, som jagerfly «Sch-

walbe» (Svale) og som jagerbomber «Sturmvogel» (Stormfugl). På tross av at flyet opprinnelig ble utviklet som jager-

fly, beordret Adolf Hitler at det skulle brukes i rollen som angreps- og bombe-fly. På grunn av den lave akselerasjonen var Me 262 svært utsatt når det skulle ta av eller når det kom inn for landing. Mange av flyene gikk tapt ved at de ble skutt ned under landing. Metoden ble etter hvert kalt «rottemetoden» blant

Me 262

de allierte pilotene. Flyet fikk ikke særlig stor betydning under selve krigen (rundt 150 fiendtlige fly ble skutt ned for hvert 100. nedskutte Me 262), men var sentralt i

etterkrigstidas flyutvikling. I 1944, nesten samtidig med at Me 262 for alvor ble satt i operativ tjeneste, kom det britiske jetflyet Gloster Meteor, men operasjonene var begrenset til Storbritannia. Jetflyene møttes aldri i kamp. Den første luftkampen mellom jetfly skjedde først under Koreakrigen. **OR**

Kan amerikanske overvåkningsfly lette fra Andøya om noen år?

Diffuse trusler

Hedda B. Langemyr
FOKUS

«Mye konkretisering gjenstår», er tonen fra Forsvarsdepartementet. Det gjelder intensjonsavtalen mellom Norge, USA og Storbritannia om samarbeid rundt bruken av P-8 Poseidon overvåkningsfly i nordområdene som kom på plass i sommer. Storbritannia og Norge tar disse flyene i bruk i samme tidsperiode (Norge faser dem inn i perioden 2021–2024).

Det departementet er villige til å si, er at det er snakk om deling av informasjon. Hvordan, og hvilken informasjon, er mer uklart. Det er tross alt snakk om en innhenting av etterretning som til nå har vært underlagt nasjonal kontroll.

Den store haken er at USA ikke er videre fornøyd med måten Norge har løst sine oppdrag på i nord, og at misnøyen har økt. Tiltagende russisk aktivitet fra 2014 og utover, samt manglende kapasitet på norsk side, har gjort at presset for å samkjøre mer med USA har blitt større.

Kan denne intensjonsavtalen innebære at også amerikanske overvåkningsfly letter fra Andøya, slik de har ønsket i lengre tid? Veien fra Keflavik til Barentshavet er lang og nyhetskilder knyttet til

det amerikanske forsvaret går langt i å antyde at det kan bli en realitet. Det kunne derimot ikke seniorrådgiver i Forsvarsdepartementet, Lars Gjemble, svare på når Aldrimer.no spurte ham om signalene som kom fra andre hold. Men oppvakte lesere som følger med på hva som har skjedd de siste par årene i denne sektoren, kan tillate seg å spekulere.

For det er ingenting i utviklingen av norsk forsvarspolitik per i dag – eller i svarene fra Gjemble – som ikke skulle tyde på at alle muligheter er på bordet. Sånn er det for tiden – det er oppsiktsvekkende, det som har skjedd det siste året.

«Viljen til å gi opp en forsiktig, restriktiv linje har vært stor»

Viljen til å gi opp en forsiktig, restriktiv og selvstendig linje har vært stor – men lavmælt.

Det kunne ha blitt gjennomført enda mer umerkelig, men ble noe forpurret av måten Klassekampen avslørte utstasjoneringen av amerikanske marineinfanterister på Værnes. Dette skjedde i det minste litt før regjeringen, sammen med det største opposisjonspartiet, simpelthen kunne erklære et fait accompli.

På den måten fikk vi i hvert fall en liten smak av hvor kontroversielt dette tross alt er, og hvor ubehagelig norske forsvarspolitikere syns det er å snakke åpent om det de faktisk foretar for øyeblikket: En

drastisk endring av den norske basepolitikken i nord. Værnes kunne tillates fordi soldatene ikke var permanent utstasjonert. I sin tur setter dette vedtaket døren på gløtt for nye skritt – amerikanske etterretningsfly på norsk jord er rett og slett mer tenkelig nå enn det var for ett år siden. Og hele veien biter forsvaret av regjeringens handlinger seg selv i halen – norsk sikkerhetspolitikk ligger fast og norsk basepolitikk består fordi norsk basepolitikk er det Norge foretar seg.

Det paradoksale i situasjonen er at den tryggheten som gjør det mulig å gjennomføre så store endringer

bortimot i stillhet, nettopp er noe av det som står på spill. Den tryggheten er noe vi har bygget opp blant annet gjennom forsiktigheten

utvist i den restriktive basepolitikken – og gjennom aktivt engasjement i naboene våre. Etter hvert som amerikanske militære krefter i større og større grad blir invitert inn i våre nordligste områder, vil vi nok også få en diskusjon som er mer preget av de reelle konsekvensene av det.

Det risikable ved Norges nye rolle i nordområdene vil – for å låne retorikken fra Forsvarsdepartementet – bli konkretisert.

Hedda B. Langemyr,
 daglig leder i Norges Fredsråd
 hedda@norgesfredsrad.no

Hedda Langemyr er invitert til å være gjesteskribent i denne spalta i sommer.

NOBELKOMITEEN

AV ANDREAS IVERSEN OG ANDERS BORTNE

